

Sdružení pro poradenství při poskytování
pohřebních, kremačních a hřbitovních
služeb i příbuzných oborů v ČR

**VYHLÁŠKA MZ 19/1988
O POSTUPU PŘI ÚMRTÍ
A O POHŘEBNICTVÍ**

PLATNÁ USTANOVENÍ DLE ZÁKONA 256/2001 Sb.

Ročník 1988

SBÍRKA ZÁKONŮ

Československá socialistická republika

Částka 3

Vydána dne 29. února 1988

- 19. Vyhláška ministerstva zdravotnictví České socialistické republiky o postupu při úmrtí a o pohřebnictví.**

Ze dne 9. listopadu 1987.

O postupu při úmrtí a o pohřebnictví

Ministerstvo zdravotnictví České socialistické republiky stanoví podle § 82 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu:

ČÁST PRVNÍ

POSTUP PŘI ÚMRTÍ

Oznámení a prohlídka mrtvých

§1

- 1) Úmrtí a nález těla mrtvého mimo zdravotnické zařízení musí být bezodkladně oznámeny územnímu nebo závodnímu obvodnímu lékaři, popřípadě lékaři pověřenému vykonávat tuto činnost (dále jen „obvodní lékař“), v jehož obvodu k úmrtí došlo nebo bylo tělo mrtvého nalezeno, v době mimo pravidelný provoz zdravotnických zařízení je nutno úmrtí oznámit lékařské službě první pomoci. Je-li podezření, že úmrtí bylo způsobeno trestným činem nebo sebevraždou, je nutno úmrtí bezodkladně oznámit také orgánu Sboru národní bezpečnosti (dále jen „orgán SNB“).
- 2) Oznamovací povinnost má každý, kdo se o úmrtí dozvěděl nebo našel tělo mrtvého a neví, zda úmrtí již bylo oznámeno.
- 3) Úmrtí osoby, která zemřela v ústavu sociální péče, v jiném zařízení poskytujícím ošetřování, zaopatření nebo obdobnou péči, anebo na pracovišti, je povinen oznámit obvodnímu lékaři (lékařské službě první pomoci) vedoucí takového ústavu, zařízení nebo pracoviště, popřípadě jím pověřený pracovník.
- 4) Úmrtí ve zdravotnickém zařízení, v ústavu sociální péče nebo v jiném zařízení poskytujícím ošetřování, zaopatření nebo obdobnou péči se bezodkladně oznamuje osobám blízkým zemřelému.^{1/}

§2

- 1) Účelem prohlídky mrtvého je zjistit úmrtí a jeho příčiny.
- 2) Došlo-li k úmrtí mimo zdravotnické zařízení, provádí prohlídku mrtvého příslušný obvodní lékař, popřípadě lékař lékařské služby první pomoci.
- 3) Prohlídku osob, které zemřely ve výcvikových prostorech a zařízeních ozbrojených sil nebo ozbrojených sborů, provádějí lékaři těchto sil a sborů nebo příslušní odborní lékaři (lékaři, lékařské služby první pomoci).
- 4) Jestliže příslušný obvodní lékař, popřípadě lékař lékařské služby první pomoci (odst. 2) nebo lékař určený ředitelem (vedoucím lékařem) zdravotnického zařízení, kde došlo k úmrtí (dále jen „prohlízející lékař“), zemřelého před úmrtím ošetřoval nebo pomáhal při porodu dítěte, které se narodilo mrtvé, anebo je k zemřelému v příbuzenském vztahu, provede prohlídku mrtvého jiný lékař určený ředitelem (vedoucím) příslušného zdravotnického zařízení. Jestliže ředitel (vedoucí) zemřelého před úmrtím ošetřoval nebo pomáhal při porodu dítěte, které se narodilo mrtvé, anebo je k zemřelému v příbuzenském vztahu, určí nadřízený ředitele (vedoucího) zdravotnického zařízení jiného lékaře.

§3

- 1) Jestliže prohlízející lékař nerozhodne o provedení pitvy, je povinen oznámit úmrtí bezodkladně po prohlídce mrtvého příslušnému národnímu výboru pověřenému vedením matriky, a to na listu o prohlídce mrtvého.^{2/}
- 2) V případech, v nichž je nutno vyhláškou stanovena povinnost pitvy (§ 4 odst. 2 a 3), rozhodne prohlízející lékař na listu o prohlídce mrtvého^{2/} o jejím provedení, nařídí převoz mrtvého a současně odešle předběžné hlášení o úmrtí národnímu výboru pověřenému vedení matriky.^{3/}
- 3) Má-li prohlízející lékař podezření, že úmrtí bylo způsobeno trestným činem nebo sebevraždou, oznámí tuto skutečnost ihned příslušnému orgánu SNB.

Oznámení orgánu SNB učiní také bezodkladně po prohlídce mrtvého vyloženého z dopravního prostředku nebo mrtvého vyloženého z dopravního prostředku nebo mrtvého neznámé totožnosti.

- 4) Byla-li příčinou úmrtí přenosná nemoc, jedná-li se o úmrtí osoby nemocné přenosnou nemocí nebo má-li prohlížející lékař podezření, že příčinou úmrtí je přenosná nemoc, oznámí to ihned příslušnému orgánu hygienické služby a po konzultaci s ním zajistí provedení základních protiepidemických opatření.
- 5) Na těle mrtvého je možno provádět pouze pitvu, jiné úkony při pitvách (§ 7) nebo odnětí tkání a orgánů. Žádné jiné úkony, včetně odstraňování zubních protéz z drahých kovů, se na těle mrtvého nesmějí provádět.

Pitvy

§ 4

- 1) Pitvy mrtvých se provádějí:
 - a) k určení základní nemoci, komplikací, příčiny úmrtí a ověření diagnózy a léčebného postupu u osob zemřelých ve zdravotnických zařízeních,
 - b) ke zjištění příčin úmrtí a objasnění dalších ze zdravotního hlediska závažných okolností a mechanismu úmrtí u osob zemřelých náhlým nebo násilným úmrtím včetně sebevraždy,
 - c) pro vědeckovýzkumné a výukové účely,
 - d) při podezření, že úmrtí bylo způsobeno trestným činem.^{4/}
- 2) K určení základní nemoci, komplikací, příčiny úmrtí a ověření diagnózy a léčebného postupu u osob zemřelých ve zdravotnických zařízeních provádí pitvu lékař oddělení patologie (prosektury), a to povinně:
 - a) u dětí mrtvě narozených nebo u dětí zemřelých do 15 let věku, dále u mladistvých v rozsahu určeném vedoucím zdravotnického zařízení,
 - b) u žen, které zemřely v souvislosti s těhotenstvím, potratem, porodem nebo šestinedělím,
 - c) u osob, kterým byly aplikovány radioaktivní zářiče, kardiostimulátory nebo jiné dále použitelné implantované předměty,
 - d) jestliže z mrtvého těla byl odňat orgán nebo tkáň pro transplantaci s výjimkou případů, kdy se provádí pitva podle odstavce.^{3/}

- 3) Ke zjištění příčin úmrtí a objasnění dalších ze zdravotního hlediska závažných okolností a mechanismu úmrtí u osob zemřelých náhlým, neočekávaným nebo násilným úmrtím včetně sebevraždy provádí pitvu lékař oddělení soudního lékařství, a to povinně:
 - a) při náhlých úmrtích, jestliže při prohlídce mrtvého nebylo možno zjistit příčinu úmrtí,
 - b) u osob zemřelých násilným úmrtím včetně sebevraždy,
 - c) byla-li příčinou úmrtí průmyslová otrava nebo úraz při výkonu práce anebo je-li zde podezření, že k úmrtí došlo z těchto příčin,
 - d) u osob, které zemřely ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody,
 - e) je-li podezření, že úmrtí může být v příčinné souvislosti s nesprávným postupem při výkonu zdravotních služeb.
- 4) Při odůvodněném podezření na kontaminaci radioaktivními látkami informuje prohlížející lékař o této skutečnosti vedoucího zdravotnického zařízení. V takovém případě rozhoduje o provedení pitvy příslušný orgán hygienické služby s přihlédnutím k vybavení zdravotnického zařízení prostředky na ochranu pitvajících a ostatních pracovníků podle zvláštních předpisů.^{5/}
- 5) Podle výsledku pitvy může příslušný orgán hygienické služby také nařídit zvláštní režim pro přepravu mrtvého nebo pohřeb.
- 6) Při podezření, že úmrtí bylo způsobeno trestným činem, nařizují pitvu a hradí náklady takové pitvy orgány činné v trestním řízení.

§ 5

- 1) Jestliže lékař při prohlídce mrtvého rozhodne o provedení pitvy, zabezpečuje přepravu těla mrtvého do zdravotnického zařízení, kde se provede pitva, a náklady na takovou přepravu nese okresní ústav národního zdraví, v jehož odvodu osoba zemřela nebo bylo nalezeno tělo mrtvého.
- 2) Přepravu mrtvého k pitvě pro vědeckovýzkumné nebo výukové účely zabezpečuje a nese náklady takové přepravy zařízení pověřené vědeckovýzkumnou nebo pedagogickou činností, v němž se pitva provádí (§ 6 odst. 2).

- 3) Přepřevahu těla mrtvého k pitvě nařízené orgánem činným v trestním řízení zabezpečuje a nese náklady takovéto přepřevavy orgán, který pitvu nařídil.

§ 6

- 1) Pitva se smí provést nejdříve za dvě hodiny potom, kdy prohlížející lékař zjistil úmrtí.
- 2) Pitvy se provádějí na oddělení patologie (prosektuře) nemocnice s poliklinikou, popřípadě jiného zdravotnického zařízení nebo na soudně lékařském oddělení nemocnice s poliklinikou, popřípadě jiného zdravotnického zařízení. Provádí-li se pitva z důvodu uvedeného v § 4 odst. 3 písm. c), přizve se k pitvě lékař příslušného oddělení (kliniky) nemocí z povolání. Pitvy pro vědeckovýzkumné a výukové účely se provádějí v zařízeních pověřených vědeckovýzkumnou nebo pedagogickou činností.
- 3) Lékař, který provedl pitvu, neprodleně sepíše o pitvě protokol. Jde-li o pitvu prováděnou lékařem oddělení patologie nebo soudního lékařství, podepíše pitevní protokol kromě lékaře provádějícího pitvu také vedoucí příslušného oddělení. Lékař, který provedl pitvu, doplní a bezodkladně odešle list o prohlídce mrtvého^{2/} národnímu výboru pověřenému vedením matriky.
- 4) Jestliže při provádění pitvy vznikne podezření, že úmrtí bylo způsobeno trestným činem, pitva se přeruší. Tuto skutečnost lékař oznámí neprodleně příslušnému orgánu SNB s návrhem na nařízení pitvy orgánem činným v trestním řízení tam, kde pitva byla započata, a vyznačí ji i na listu o prohlídce mrtvého.^{2/} Je-li orgánem činným v trestním řízení pitva nařízena, postupuje se podle zvláštních předpisů,^{6/} v takovém případě sepíše pitevní protokol, doplní a odešle list o prohlídce mrtvého^{2/} lékař pokračující v pitvě. Není-li orgánem činným v trestním řízení nařízena pitva, dokončí se pitva původně započatá.
- 5) O pitvách příslušníků ozbrojených sil a ozbrojených sborů, kteří zemřeli mimo zdravotnická zařízení, platí zvláštní předpisy.

§ 7

Jiné úkony při pitvách

- 1) Ve odůvodněných případech, jsou-li pro to vytvořeny vhodné podmínky, může vedoucí zdravotnického zařízení umožnit balzamování mrtvého těla. Náklady balzamování hradí ten, kdo o jeho povolení požádal.
- 2) Je-li v těle mrtvého československého občana implantován kardiostimulátor nebo jiný předmět použitelný při dalším poskytování zdravotnických služeb československým občanům, vyjme se při pitvě z těla a zabezpečí se o něj potřebná péče.
- 3) Při pitvách z důvodů uvedených v § 4 odst. 1 písm. a) nebo b) lze provádět úkony sloužící výukovým účelům v rozsahu určeném vedoucím zdravotnického zařízení.

§ 8

Odnímání tkání a orgánů z těl mrtvých

- 1) Pro speciální diagnostická vyšetření a pro léčebné a vědeckovýzkumné účely je možno z těl mrtvých odnímat po úmrtí tkáň, je-li to možno provést takovým způsobem, který neohrozí ani živého člověka.
- 2) Vyžaduje-li to povaha odnímaného orgánu, popřípadě účel jeho použití, lze výjimečně odnímat tkáň a orgány (dále jen "orgány") před uplynutím dvou hodin od zjištění úmrtí za podmínek, které stanovilo ministerstvo zdravotnictví ČSR zvláštním předpisem.^{7/}
- 3) Odnímat orgány lze jen za podmínky, že nebude zmařen účel pitvy, a to zejména v případě, kdy prohlížející lékař má podezření z trestného činu.
- 4) Orgány se z těl mrtvých nesmí odnímat:
 - a) u zemřelých, kteří za svého života písemně prohlásili, že s odnětím nesouhlasí,
 - b) nemůže-li prohlížející lékař zjistit příčinu smrti mozku, anebo má-li podezření, že příčinou smrti je přenosná nemoc,
 - c) u zemřelých ve výkonu trestu odnětí svobody.^{8/}

ČÁST DRUHÁ

POHŘEBNICTVÍ

§ 9 zrušen

§ 10 zrušen

§ 11

- 1) Od pohřbu se může upustit, jestliže se těla mrtvého má trvalé použít k vědeckým nebo výukovým účelům. Takto lze použít těla zemřelých osob,
 - a) které s tím projevily před úmrtím písemný souhlas,
 - b) jejichž totožnost nelze zjistit nebo
 - c) o které se do 96 hodin od zjištění úmrtí prohlížejícím lékařem nikdo nepřihlásil, přesto, že osoby jim blízké^{1/} byly včas prokazatelně vyrozuměny, pokud mrtvý před úmrtím neučinil opatření o pohřbu.
- 2) Zdravotnická zařízení, ústavy sociální péče nebo jiná zařízení poskytující občanům ošetřování, zaopatření nebo obdobnou péči, v nichž takové osoby zemřely, jsou povinna spolupracovat s anatomickými ústavami lékařských fakult při zajišťování těl mrtvých pro vědecké a výukové účely.

§ 12

- 1) Před pohřbem nebo před určením těla mrtvého k vědeckým nebo výukovým účelům musí být prokázáno, že byla provedena prohlídka, popřípadě též pitva mrtvého.

§ 13 až § 29 zrušen

ČÁST TŘETÍ
ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 30

zrušovací ustanovení

Zrušují se:

- a) vyhláška ministerstva zdravotnictví č. 47/1966 Sb., o pohřebnictví;
- b) bod 22-24 instrukce ministerstva zdravotnictví ČSR č. 25/1973 Věst. MZ ČSR o hlášení a evidenci nemocí z povolání, profesionálních otrav a jiných poškození na zdraví z práce.

§ 31

Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. dubna 1988.

Zákon o pohřebnictví nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2001.

Ministr:

Prof. MUDr. Prokopec Csc. V.r.

1/ § 116 občanského zákoníku
2/ tiskopis SEVT 14 1050

- 3/ tiskopis SEVT 14 1680
- 4/ § 115 odst. 1 trestního řádu
- 5/ Vyhláška ministerstva zdravotnictví ČSR č. 59/1972 Sb., o ochraně zdraví před tonizujícím zářením
- 6/ § 105 trestního řádu
- 7/ Směrnice ministerstva zdravotnictví ČSR č. 24/1977 Věst. MZ ČSR o podmínkách pro mimořádné odnímání tkání a orgánů z těl mrtvých (reg. v částce 11/1978 Sb.), ve znění směrnic č. 1/1984 Věst. MZ ČSR (reg. v částce 10/1984 Sb.).
- 8/ § 3 směrnic č. 24/1977 Věst. MZ ČSR, ve znění směrnic č. 1/1984 Věst. MZ ČSR

Vydalo:

Sdružení pohřebnictví ČR
Sekretariát
Prokopa Velikého 29
703 00 Ostrava-Vítkovice

tel./fax: 069 / 66 145 62
e-mail: info@pohrebnictvi.cz

POZNÁMKY: